

Wstęp

Rachunkowość finansowa jest podstawowym ogniwem rachunkowości jako dyscypliny naukowej i praktycznej. Jest ona systemem, odzwierciedlającym działalność gospodarczą, określonym przez normy prawne, naukę i tradycję, które łącznie tworzą zasady rachunkowości obowiązujące w danym kraju.

W Polsce od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia dokonują się zasadnicze przekształcenia w całym systemie gospodarczym. Dla polskiej rachunkowości przełomem była data wejścia w życie *Ustawy o rachunkowości*, z dnia 29 września 1994 r. Ustawa stworzyła fundament porządku prawnego w zakresie rachunkowości, określając podstawowe wymogi, którym rachunkowość powinna odpowiadać. Postępująca globalizacja rynków światowych, a także rozwój gospodarki rynkowej w Polsce i pojawiające się w związku z tym nowe problemy dotyczące chociażby przekształceń, fuzji czy instrumentów finansowych wymagają stosowania jednolitych, akceptowanych w społeczności międzynarodowej zasad rachunkowości. Odpowiedzią na te problemy była ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, która nadała rachunkowości polskiej nowy jakościowo wymiar. Wprowadziła ona nowe definicje podstawowych kategorii finansowych, zmiany w zasadach wyceny aktywów i pasywów oraz ustalaniu wyniku finansowego oraz zasad prezentacji informacji w sprawozdaniach finansowych.

Kolejne zmiany w ustawie o rachunkowości zostały uchwalone 18 marca 2008 r. Pierwsza grupa zmian miała za zadanie wdrożenie do polskich przepisów postanowień dyrektywy 2006/46/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006 r. Dotyczyły one obowiązku zamieszczenia uzupełniających objaśnień w dodatkowej informacji oraz w sprawozdaniu z działalności. Druga grupa zmian polegała głównie na uproszczeniu, uściśleniu lub dostosowaniu niektórych postanowień ustawy o rachunkowości do innych przepisów. Kolejna zmiana to rozszerzenie treści ustawy o rachunkowości o tematykę usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, regulowaną dotychczas rozporządzeniami Ministra Finansów.

Ostatnio wprowadzone zmiany w ustawie o rachunkowości miały na celu zaimplementowanie do polskiego prawa bilansowego regulacji zawartych w dyrektywie unijnej 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek. Nowelizacja wprowadziła pojęcie jednostek mikro i jednostek małych oraz uproszczenia w sprawozdawczości tych jednostek, a także nowe sprawozdanie dotyczące płatności na rzecz administracji publicznej. Zmiany wynikające z konieczności dostosowania polskiego prawa bilansowego do wymogów unijnych dotyczą także wielu przepisów ustawy o rachunkowości.

Potrzebie ciągłej aktualizacji wiedzy w zakresie rachunkowości wychodzi naprzeciw niniejsze opracowanie, w którym przedstawiono wszelkie zmiany wynikające ze znowelizowanego prawa bilansowego. Zamiarem auterek było stworzenie pracy, która mogłaby służyć jako materiał dydaktyczny do nauczania rachunkowości, a także do uzupełniania kwalifikacji w tej dziedzinie.

Praca składa się z trzech części. Część pierwsza „Podstawy rachunkowości finansowej” obejmuje wprowadzenie do przedmiotu, umożliwia zapoznanie się z zasadami i metodami rachunkowości oraz przedstawia zasady klasyfikacji składników sprawozdania finansowego. W części drugiej „Rachunkowość zasobów majątkowych i kapitałów” zaprezentowano zagadnienia problemowe w zakresie aktywów trwałych i obrotowych, kapitałów i zobowiązań, przychodów i kosztów. Część trzecia „Jednostkowe sprawozdanie finansowe” przedstawia zasady sporządzania poszczególnych elementów sprawozdania finansowego jednostki. Większość rozdziałów zawiera zadania do samodzielnego rozwiązania.

Zakres tematyczny dotyczy rachunkowości jednostek gospodarczych innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości. W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy wykorzystano Krajowe Standardy Rachunkowości i stanowiska Komitetu Krajowych Standardów Rachunkowości, a w przypadku braku odpowiedniego standardu krajowego, Międzynarodowe Standardy Rachunkowości i Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej. Aktualne wydanie książki obejmuje przepisy prawa bilansowego obowiązujące od 1 stycznia 2016 r.

Autorki pragną w tym miejscu serdecznie podziękować wszystkim, których cenne uwagi były pomocne w nadaniu książce ostatecznego kształtu.

*Elżbieta Kalwasińska
Danuta Maciejowska*